

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra Herr Panthakaks Historie (DK)

Citation: Ewald, Johannes: "Herr Panthakaks Historie og Meeninger", i Ewald, Johannes: *Herr Panthakaks Historie og Meeninger*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 70. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-ewald01dkval-shoot-idm140540297508528.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Herr Panthakaks Historie og Meeninger

Denne Svaghed, der egentlig er en blot og naturlig Følge, af en Mangel paa Frihed, Opdragelse og Levemaade, som kan have Sted i Paris selv, og som mange Folke-Slag har langtmeer at beklage sig over, end vi - den synes, vi veed ikke af hvad Aarsag, at være blevet et Hoved-Træk, der characteriserer vor Nation. Enten det nu kommer af de Danskes naturlige Pflugma og en af deres Himmel-Strøg flydende Dorskhed, Frygtsomhed Nedslagenhed, og Ringe-Agtelse om sig selv; eller det kommer af de Gjenvordigheder og Ydmygelser, som de i nogle Hundrede Aar har været meer usatt for og havt flere Prøver af end andre; eller af deres medfødte saa besynderlige 71

Kjærlighed og Høyagtelse for alle Fremmede; og deres ligesaabesynderlige Skjæbne at blive foragted af alle dem de tilbeder - hvoraf det kommer, saa er det vist; at ligesom en overdrevet Tillid til sig selv synes at være en Deel af vore Naboers National-Svaghed; saaledes er det vores, at vi af Naturen ere tilbøvelige til, at bede heele Verden, og selv vore egne Gjøster, dem som ikke kan leve os foruden, om Forladelse derfor, at vor Herre har skabt os, og at vi ere saa dristige at være til paa Jorden. - Denne Svaghed yttres sig tydeligst; naar Omstændighederne undertiden nøder os til at begjære en og anden endog meget ringe Tjeneste af dem, som ofte saa frit og ubekymred har taget imod langt større af os, og som vi altid har det beste Hjerte til at betale tidobbelt. - Da vor Staats-Forfatning er monarchisk, og følgelig heele Nationens Opførsel imod andre Nationer, de Forbindligheder, som den paalegger eller udbetinges sig, og Overalt StaatsLegemets Store og betydelige Skrit; ikke kommer an paa Nationens herskende Tilbøvelighed; men paa en enkelt Persons, idetmindste faae Personers Charakter og Tænke-Maade; saa kan vi ikke saaledes bestyrke vor Sætning med Exemplerne af vor Staats-Historie, som vi kunde det, om Regjerings-Formen var demokratisk - Og vi har naturligviis heller ikke saa mange at anføre, som vi da skulde have. Endskjønt vor store Christian den Fjerdes, vor gode Frederik den tredies og vor krigeriske Christian den Femtes beskeedne og frugtesløse Ansøgninger (thi vi kan ikke kalde deres Forestillinger anderledes) om en maadelig og betinget Hjælp af de samme allierte, paa hvis Begjering og for hvis Velfærd de trak Sværdet og opoffrede sig; - Endskjønt disse til andres Tjeneste saa beredvillige Monarkers store Nøysomhed, ømme Varsomhed, og vi havde næsten Lyst at sige Frygtsomhed i at begjære og til rette Tid at fordre de billigste Gjentjenester, er Exempler nok og meer end vi skjøttede om, som man med videre kan see af den Vestphaliske, den Kjøbenhavnske, og den Fontainebleauiiske Fred. - Men som sagt, man kan ikke slutte fra disse Exempler til et Hoved-Træk i Nationens Character, da der med Føye kan invendes derimod, at det var kun enkelte Personer, hvorpaa de beroede - Vi maae derfor lade os nøye med at sætte det sammen og oplyse det af vore Landsmænds private og daglige Opførsel imod Fremmede; og da skal vi altid finde samme Beredvillighed at tjene, og samme Undseelse for at begjære og fordre. - Lad en Tydsk, Fransk eller Italiensk maadelig Kunstnere og ofte kun storpralende 72 Landstrygere komme til os; og lad en af vore største Virtuoser have den besynderlige Lykke at blive brugt i Berlin, Paris eller Florents. Lad dem begge begjære, hvad dem synes, at de kan fortjene; saa skal vi først blive vaer, hvad Forskjæl der er paa os og andre Nationer i dette Fald - Men vi taler om bekjendte Ting. Jo meer vi stige ned i det Borgerlige Liv, jo meer Handlingerne blive enckelte og deres Gjenstand ringe; desto oftere falde de for, desto bekjendtere ere vi med dem, og desto større Kraft har de at overbeviise. - Paa vore Gjæste-Bude, i vore daglige Samquemmc med Fremmede, kan vi best see; hvor ofte vor Skamfuldhed over os selv, eller hvad vi skal kalde det, vor Undseelse for at begjære, og vor Frygt for at være til Over-Last gjør os forlegne, og ere skyld i, at vi komme til kort. - Den franske den frieste og den galanteste Opdragelse kan sjelden undertvinge denne national-Svaghed saameget, at den ikke undertiden skulde stikke frem i nogle smaae pedantiske Betænkeligheder, utidige Undskyldninger og en barnagtig Frygt for at forløbe sig. De fleeste af vore gode Danske, som vil affectere den Tydske Dristighed eller den Franske Frihed, ere saa uheldige i dette Forsøg, at de blive til Narre derover -